

Lyhennyssanakirja.

RUDOLF FRÖLÉN: **Fritzes förkortningslexikon**. C. E. Fritzes Bokförlags Aktiebolag. Sundsvall 1945. 289 s.

Ruotsissa käytetään hyvin runsaasti toiminimien, yhdistysten, laitojen ym. nimien lyhennyksiä. Sekä puhutussa että varsinkin painetussa sanassa ovat yleisiä esim. *K.A.K.*, *L.O.*, *N.K.*, *T.T.*, eikä paljon käytettä täydellisiä nimiä *Kungliga Automobilklubben*, *Landsorganisationen*, *Nordiska Kompaniet*, *Tidningarnas Telegrambyrå*. Usein on nimistä muodostettu kirjain- ja tynkäsanoja, esim. *ASEA* = *Allmänna svenska elektriska aktiebolaget*, *PUB* = *Paul U. Bergström* (tavaraatalo), *Sika* = *Sidenkompaniet A.-B.*, *STAKO* = *Statstjänstemännens ekonomiska kontor*, *Weverk* = *A.-B. C. J. Wennbergs Mekaniska Verkstad*. On rohkeasti muodostettu tynkätyyppisiä uusia appellatiivejakin, esim. *lok* = *lokomotiv*, *stins* = *stationsinspektor*, *elverk* = *elektricitetsverk*, *elmotor*. Sanomalehdissä esiintyy usein myös vierasperäisiä nimien ja sanojen lyhennyksiä, esim. *R.A.F.* = *Royal Air Force* (Englannin ilmavoimat), *UNRRA* = *United nations' relief and rehabilitation administration* (Yhdistyneiden kansakuntain avustus- ja jälleenrakennushallinto), *radar* = *radio detecting and ranging* (vasta-keksitty tutka-koje), *fob* = *free on board, fritt om bord* (»vapaasti laivaan»), *Hipo* = *Hilfspolizei* (Tanskassa toiminut saksalainen poliisi), *CIE* = *Confédération internationale des étudiants* (Kansainvälinen ylioppilasliitto), *Komsomol* = *Kommunističeskij sojuz molodeži* (Kommunistinen nuorisoliitto). Lyhennysten yhä lisääntyessä on sanomalehdissä usein kaivattu lyhennyssanakirjaa. Tukholmalainen C. E. Fritzen kustannusliike pyysi sen vuoksi sanomalehdentoimittaja Rudolf Fröleniä laatimaan tällaisen sanakirjan. Hän on koonnut kirjaansa tavattoman määrän lyhennyksiä, selittänyt niitä kaikkiaan toistakymmentä tuhatta. Niistä on tietenkin valtaosa ruotsalaisia, mutta edustuneina ovat kaikki Euroopan kielet. Lyhennysten runsautta osoittaa, että esim. iso *R* edustaa kaikkiaan 39:ää lyhennystä, joista 9 kuuluu latinan kieleen, ja että isolla *S*:llä on 24 eri selitystä. *P.C.* voidaan yksin englannin kielessä tulkita kuudella tavalla, *P.M.* seitsemällä. Suomalaisia lyhennyksiä on enemmän kuin missään

meikäläisessä kieliopissa on tähän asti lueteltu. Joukossa on kyllä sellaisia tilapäisiä tai vähän esiintyviä kuin *isänn.* = *isännöitsiä* (!), *keitt.* = *keittoopin alalta*, *perill.* = *perillinen*, *PMK* = *Puuviillatehtaitten Myyntikonttori*, *yks. as.* = *yksityis asunto* (!), ja eräitä tavallisia sovinnaishyhenyksiä puuttuu. Paino- ym. virheitä on suomalaisissa lyhenneksissä runsaanlaisesti, esim. *jatk.* = *jatku*, *kauppätieteen kandidaatti*, *kom.tti* = *kommentantti*, *kun.nen* = *kuningaallinen*, *SPV* = *Suomen Puolustusvoimien Varipalvelu* (!), *sähköos.* = *sähköosoito*, *vas.* = *vasemmalla*, *tillsvidare*. Unkarilaisissa sanoissa on myös painovirheitä. Viron kielen *wabs.* on selitetty: »tysk förkortning för *Eesti vabadossojalaste liit*», *EW* tulkittu: »nationalitetsbokstäver för bilar från Estland (på estniska *Viromaa* 'gränsland', därav bokstaven W». Virheitä näyttää muutoinkin olevan paljonlaisesti. *Per procura* esim. ei ole latinaa, vaan italiaa. Pitää olla *particip(ium)* eikä *particip(um)* [sub. *p.p.*], *playwrighters* eikä *playwrights* [sub. *P.E.N.*], *repetatur* eikä *repetatus* [sub. *rep.*].

Fritzen lyhenneissanakirja on hyödyllinen suomalaisellekin käyttäjälle, koska siitä yleensä löytää selitykset kansainvälisessä käytössä esiintyviin lyhenneksiin. Sen avulla pääsee selville esim. siitä, mitä merkitsevät uudet salaperäisiltä tuntuvat *Elamit*, *Elasit*, *radarit*, *CIO:t*, *UNRRA:t* ym., joista eivät edes tietosanakirjat toistaiseksi tiedä mitään.

E. A. S.